

Södra Sandby kyrka

Lunds stift

Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning

MAX LASERNA 2015-04-22

Max Laserna
Byggnadsantikvarie

Svenska kyrkan
LUNDS STIFT

Södra Sandby kyrka

Lunds östra stadsförsamling, Torna kontrakt, Lunds stift,
Södra Sandby socken, Sandby 64:1, Lunds kommun, Skåne län, Skåne

Beskrivning och historik

Kyrkomiljön

Orten Södra Sandby är belägen omkring en mil öster om Lund. Södra Sandby utgörs idag till största del av villabebyggelse tillkommen under 1900-talets senare hälft. Kyrkan har en relativt central placering i samhället, utmed vägen till Gårdstånga. Bygden består till största del av kuperad åker- och fäladsmark. På andra sidan vägen ligger prästgården från 1800-talet och söder om kyrkogården ligger pastorsexpeditionen som byggdes under senare delen av 1900-talet.

Området har varit boplats sedan stenåldern och i socknen finns omkring 50 registrerade fornlämningar. När kyrkogården utvidgades 1882 påträffades en vikingaskatt bestående av mynt och silversmide som daterats till 800–1000-talet. En arkeologisk undersökning som

Flygfoto över Södra Sandby kyrkoanläggning. Foto: Pär-Martin Hedberg.

utfördes 1997 tyder på att det funnits bebyggelse från vikingatiden på platsen. Möjligen kan det röra sig om en vikingatida storgård.

Under medeltiden var de flesta gårdar i Södra Sandby kronohemman. Kronobönderna hade dessutom arbetsplikt till Flyinge kungsgård som efter reformationen sannolikt också var kyrkans patronatus. På 1700-talet var kyrkbyns omkring 15 gårdar samlade längs Sularpsbäcken som rinner längs med kyrkogårdens östra gräns. I slutet av seklet fick bönderna möjlighet att friköpa gårdarna, vilka på så vis blev skattehemman.

Byn skiftades under början av 1800-talet och bebyggelsen ändrade karaktär från bondby till stationssamhälle. De korsande färdstråken och de goda kommunikationslederna genom järnvägen till Lund och ån gav gynnsamma förutsättningar för industrialiseringen. I byn fanns då bland annat mejeri, kvarnar och spritfabrik. Flera av dessa byggnader finns ännu bevarade.

Namnet Södra Sandby omnämns första gången 1252 som in sandby. Dess ursprungliga betydelse är gård. Denna typ av namn härrör vanligen från vikingatid.

Kyrkobyggnaden

Troligen uppfördes en stenkyrka i Södra Sandby under tidigt 1200-tal. Under seklets senare del tillkom ett torn i väster. Tornet uppfördes av gråsten med kvadrerade hörnkedjor av sandsten och kunde endast nås från långhuset då det saknades muröppningar i markplan.

Under 1400-talet slogs kryssvalvet i tornet. Valvets sköldbåge täcker delvis ett numera igensatt fönster i söder, vilket visar att valvet är sekundärt.

I slutet av 1500-talet genomfördes kraftiga ombyggnader av Södra Sandby kyrka. Exakt hur mycket som bevarades från den äldre kyrkobyggnaden är inte klarlagt. Man vet dock att nedre delen av det medeltida tornet bevarades. Kyrkbygget avbröts emellertid då sockenmännen i Sandby råkat i ekonomiska svårigheter. I ett brev daterat 1593 begärdes hjälp från kungen för att färdigställa kyrkan:

Miss. til Hack Ulfstand. Menige Sognemænd i Sandbye Sogn have berettet, at de have begyndt at bygge sig en Sognekirke, men endnu ikke helt have kunnet fuldføre Arbejdet, fordi Kirken kun har ringe Formue; de ere allerede komne i Gæld ved det Byggeri, der er udført paa Kirken, og have derfor anmodet Kongen om at skaffe dem nogen Hjælp til Kirkens Bygning. Det befales ham at undersøge Sagen og paa Kongens Vegne drage Omsorg for, at Sandbye Kirke kan faa nogen Hjælp af de formuende Kirker i Lenet, saa den kan blive sat helt i Stand.

Den första bevarade beskrivningen är från 1663. Väggmurarna sades då vara uppförda med jordsten och mursten (tegel). Kyrkan saknade torn, men hade istället en klockstapel av trä

Kyrkan sedd från norr. Korsarmen uppfördes 1847 och är kyrkans senast tillkomna tillbyggnad.

klädd med ”fjell” (troligen spån). I söder fanns ett vapenhus uppfört i sten med sadeltak. Yttertaken var täckta med bly medan innertaken var klädda med vitmålade brädor lagda på bjälkar.

1666 renoverades kyrkan delvis och den norra ingången murades igen.

1725 var kyrkan i dåligt skick. Taken läckte och vissa brädor var så pass murkna att de riskerade att ramla ner. Även klockstapeln var illa åtgångna. Det sades att den vid ringning rörde sig av och an i takt med klockornas svängningar. Fem år senare, 1730, reparerades kyrkan av murarmästare Olof Olofsson från Lund. Bland annat stabiliserades den södra sidan med ny sten. Olofsson gjorde även arbeten i koret och på korvinden som vid denna tid nåddes från en trappa i koret.

Under 1700-talet utfördes en rad olika reparationsarbeten i bland annat kyrkans takkonstruktion, klockstapel och vapenhuset, som 1752 förstärktes med två pelare. Samma år tillkom den västra läktaren och predikstolen flyttades.

1797 muras tornet om ovanpå de bevarade delarna av det medeltida tornet. Ritningarna hade upprättats redan 1781 av murarmästare Bengt Lundberg från Lund. Ingången förlades i väster och takkonstruktionen bestod av ett tälttak.

1825 försågs kyrkorummet med tunnvalv i trä. Den då ruttna utvändiga trätrappa som lett till tornvinden togs bort och ersattes av en trappa i sten.

1847 genomfördes omfattande renoveringar av kyrkan. Vapenhuset i söder revs och den norra korsarmen uppfördes. Kyrkan försågs med nya fönster samt ett rosettfönster mot norr. Kyrkorummet fick ny bänkinredning och en ny altarring.

1889 byggdes tornet om och försågs med trappstegsgavlar efter ritningar upprättade av ingenjören och arkitekten A. W. Lundberg i Lomma. När man rev de övre murpartierna upptäcktes att enbart de yttre och de inre murarna var murade med bruk medan det mellanliggande stenskiktet var lagt utan bruk. För att säkra tornkonstruktionen insattes därför fyra ankarjärn.

1910 beskrev domkyrkoarkitekten Theodor Wåhlin det kupiga trätaket och det platta trätaket i koret som vanställande av kyrkans interiör. Wåhlin utarbetade därför ett förslag där kortaket delades in i kassetter enligt renässansmönster. På så vis ansåg han att taket bättre skulle samspela med altaruppsatsens estetik. Det installerades även nya bänkar i koret samt nytt golv av kalksten.

1933–37 genomfördes en ombyggnad av kyrkorummet under ledning av arkitekterna Carlsson och Lönegren i Lund. Vattenburen centralvärme med radiatorer ersatte tre äldre järnkaminer. Golven belades med grå kalkstensplattor och en ny trappa till orgelläktaren anordnades i långhusets sydvästra hörn.

1962 försågs kyrkan med nya fönster ritade av arkitekt Hans Westman. 1968 utrustades klockvåningen med elektriska lucköppnare.

Under ledning av arkitekten Torsten Leon-Nilsson byggdes sakristia och väntrum in under den norra läktaren 1975. Lösa stolar ersatte bänkkvarteren i den norra korsarmen och hela inredningen målades om. Tio år senare putsades kyrkans exteriör om. Arbetet leddes då av Forsberg & Wikerstål arkitekter. Vid omputsningen utfördes även en murverksdokumentation.

1997 genomfördes en vindsrengöring. Man fann då bland annat ett krucifix från 1700-talets början. Krucifixet, som var försett med passionsverktyg, var fram till 1964 monterat tillsammans med kyrkans medeltida kristusbild.

2004 genomfördes en invändig restaurering enligt förslag upprättade av Hegelund och Marsvik arkitekter. Arbetena omfattade putslagningar, bättringsmålning av inredning, rengöring samt kalkning av väggar och valv.

Exteriör

Kyrkobyggnaden är i huvudsak uppförd med murar i gråsten lagda i kalk- och lerbruk. Tornets nedre del som utgör kyrkans äldst bevarade murverk har hörnkedjor av kvaderhuggen sandsten. Merparten av muröppningarnas omfattningar är utförda i tegel. Tornets oputsade gavelrösten är murade med rött, maskinslaget tegel och har vitputsade blinderingar. Samtliga fasader är spritputsade och vitkalkade. Långhusets och korsarmens fasader avslutas upptill av en kornisch bestående av tre mursprång där den mittersta utgörs av ett

sågtandsskift. Korsarmens kornisch har enklare profilering med två mursprång.

Långhuset och det rakslutna koret har branta takfall avtäckta med enkupigt, rött vingtegel. Teglet är lagt i bruk på gavelmurarnas krön så att takavtäckningarna slutar i liv med fasaderna. Koret är något mindre än långhuset och har aningen brantare takvinkel. I mitten på den västra korfasaden finns ett fönster som är placerat i en ursprunglig nisch. I den östra muren finns en stickbågig dörr av brunmålade stående brädor som tillkom vid Wåhlins restaurering av koret 1911. Dörren är försedd med kraftigt utsirade gångjärn med fornnordiskt motiv. Centralt placerat i gavelspetsen ovanför dörren återfinns östväggens enda fönster som förser korvinden med dagsljus. Samtliga av kyrkans fönster är målade i en ljus gråblå kulör. Flera av fönstren har idag löstagbar spröjs. Detta beror på att de spröjslösa fönster som tillkom 1962 inte accepterades av Riksantikvarieämbetet då de ansågs alltför modernistiska för en 1500-talskyrka.

Korets östra fasad.

Tornet har rektangulär planform och samma bredd som långhuset. Sadeltaket har takfall åt öster och väster och är avtäckta med enkupigt rött vingtegel. Fasadernas ankarlutningar varierar i sin utformning. På den västra väggen bildar den översta radens ankarlutningar årtal 1797. Årtal 1797 markerar tidpunkten för uppförandet av tornets övre våningar. Ankarjärnen fäster i de inre bjälklagen och håller på så vis samman murarna. Tornet stod under många år utan tak. Klockringning skedde då genom en klockstapel i trä som var placerad intill kyrkan. När tornet byggdes på försågs det ett flackt tälttak, vilket gav kyrkan ett satt uttryck. De nuvarande, högresta och trappstegsförsedda gavelrösterna tillkom 1889 och utformades av ingenjören och arkitekten A. W. Lundberg i Lomma. Gavelrösterna har obrutna tegel-lisener som avslutas upptill av cementavtäckningar. Mellan lisenerna finns rundbågiga och cirkulära blinderingar. Tornet har rundbågiga ljudöppningar försedda med gjutna kolonner i samtliga väderstreck.

Interiör

Vapenhuset är placerat i tornets bottenvåning och nås från västingången. Rummet är välvt med kryssvalv och golvet är belagt med stora kvadratiska kalkstensplattor. I den södra väggmuren finns ett blyinfattat fönster försedd med olika symboler som timglas, fisk, kalk, ankare mm. Vapenhuset är förbundet med långhuset genom en tornbåge. En svängdörr leder in till kyrkorummet.

Långhusets tak är välvt med ett tunnvalv av trä och golven är belagda med samma kvadratiska kalkstensplattor som i vapenhuset. I bänkkvarteren som är placerade utmed mittgångens båda sidor ligger grå linoleummattor. Orgelläktaren täcker den västra delen av långhuset och bärs upp av 14 kolonner med fyrkantiga kapital. Läktarens balustrad består av arkadbågar och kolonnetter. Vid var och en av kolonnerna som bär upp läktaren har balustraden en pilaster. Läktaren är liksom orgelfasaden målad i en grå kulör med detaljer i blått och guld.

Predikstolen är placerad i långhusets sydöstra hörn och dopfunten på motsvarande sida om triumfbågväggen som delar av koret från långhuset. Koret är beläget två trappsteg högre än långhuset och har golv av samma typ som i långhuset. Kassetaket från 1911 är målat i en ljus ockraton. Framför östväggen står altarpopsatsen från 1600-talet som flankeras av de två knäfall som tillkom vid Wåhlins restaurering 1911.

Den norra korsarmen är förbunden med långhuset och är även denna välvd med ett tunnvalv. I dess norra del finns en läktare i nyantik stil, vilken byggdes samtidigt som korsarmen, det vill säga 1847. Läktaren bärs upp av åtta doriska kolonner. Den konvexa balustraden är placerad på en fris i guld och blått dekorerad med volutvingar och lyror. Under läktaren finns flera funktioner som sakristia och toaletter inrymda. Framför läktaren står en monter som under 2014 visat delar av vikingaskatten som påträffades 1882. Skatten förvaras i vanliga fall på Historiska museet i Lund.

Kyrkorummet sett från koret.

Tornets övre våningar nås från orgelläktaren. Ovan vapenhusets kryssvalv finns ett mindre utrymme där ett antal föremål finns bevarade. Bland annat ligger ett av kyrkans äldre fönster här. Klockvåningen har brädgolv och vitkalkade väggar. Rummet är öppet upp tillnock. Klockbocken består delvis av väderbitet ekvirke med flera hål och urtag, bland annat för en äldre upphängning av klockor. Sannolikt har virket återanvänts från den uttjänta klockstapel som tidigare stod intill kyrkan, vilken 1797 ersattes av det nuvarande tornet.

Vinden över långhuset och korsarmen nås från tornet. Spångar leder över tunnvalven av trä som delvis är putsade. En öppning i långhusets östra gavelröste leder ner till korvinden. Fram till Wählines restaurering 1911 fanns en steg direkt från koret upp till vinden. På kammaren finns en del äldre föremål, bland annat en trækista från 1796, två katafalker, ett par träbänkar och ett toalettskåp.

Glasmålningen till höger om predikstolen tillverkades 1936 av Lily Sutherland och föreställer Herdarnas tillbedjan.

Inredning och inventarier

Altaret är tillverkat i tegel som putsats och vitkalkats. Upptill täcks altaret av en lågerhuggen kalkstensskiva.

Altaruppsatsen är av additionstyp och härrör troligen från 1600-talets början. Den är tillverkad i ek och bär en polykrom bemålning i svart guld, rött, blått och grått. På de yttre postamenten återfinns donatorernas vapensköldar. Altaruppsatsen skänktes troligen till kyrkan av Skovgaard och Krabbe på Flyinge kungsgård sedan Skovgaard avlidit 1606. Predellan bär två texttavlor där den ena anger att altaruppsatsen restaurerades 1696. Två knäfall är placerade i vinkel mot altaruppsatsen. Knäfallen är klädda med ett blått tyg och har en gråmålad överliggare som vilar på en balustrad.

Bänkinredningen tillverkades 1847 (samtidigt som predikstolen) men gjordes delvis om 1975 då bland annat nya bänkar tillkom. Dörrarna och gavlarna som delas in av pilastrar är ännu bevarade i originalutförande men bär bemålning från Torsten Leon-Nilssons restaurering 1975. I koret står två bänkar som tillkom vid Wählines restaurering 1911.

Kyrkskåpet som står i vapenhuset visades på Baltiska utställningen i Malmö 1914.

Dopfontens cuppa är daterad till omkring år 1200 och tillverkades av den så kallade Palmettgruppen.

Predikstolen från 1847 har en åttkantig korg och ett ljudtak med motsvarande form. Den är utförd i nyantik stil och påminner om predikstolen i Hardeberga kyrka från 1842. Korgens främre fyllning är dekorerad med ett latinskt kors med en törnekrona och ljudtaket pryds upptill av ett kors på ett klot. Vid bokstödet respektive sidor finns volutvingar. Ingången sker genom ett hål i muren från koret som tillkom samma år som predikstolen. På ljudtakets främre del finns en liten träskulptur, vilken troligen tillverkades på 1600-talet.

Dopfontens cuppa är sannolikt från tiden kring år 1200 och är tillverkad i sandsten av den så kallade Palmettgruppen. Cuppan är rund och försedd med en dubbel repstav nedtill där den smalnar av mot foten av granit som ritades av Theodor Wählin 1911.

Orgeln tillverkades 1943 av Mårtenssons orgelfabrik i Lund och har 13 stämmor fördelade på två manualer och pedal. 1957 omintonerades orgeln av Nils Hammarberg. Den tredelade fasaden ritades 1875 av domkyrkoarkitekten Helgo Zettervall. Fasaden är utformad i eklektisk stil med i huvudsak romanska och gotiska formelement och detaljer. Den är målad i en grå kulör med detaljer i blått eller förgyllning.

Den tidigare *lillklockan* göts 1814 av Lars Olofsson i Malmö och står idag uppställd i vapenhuset.

Skulpturgruppen till vänster om triumfbågen är tillverkades på 1400-talet och föreställer en madonna och två biskopshelgon.

Den *gamla storklockan* som idag används som lillklocka göts 1845 av G. O. Fredriksson i Kristianstad. Klockan är bland annat dekorerad med en bård av änglar vid basen och en akantusfris upptill.

Storklockan göts 1969 av M och E Olsson i Ystad.

Glasmålningen till höger om predikstolen tillverkades 1936 av Lily Sutherland och föreställer Herdarnas tillbedjan.

Kyrkskåpet är placerat i vapenhuset. Skåpet var ursprungligen klätt med läder vilket framgår av rester som återfunnits bakom de stora svarta gångjärnen. Dörren består av fyra kraftiga plankor. Skåpet visades på Baltiska utställningen i Malmö 1914.

Skulpturgruppen till vänster om triumfbågen är tillverkad i ek och föreställer en madonna och två biskopshelgon. Gruppen är daterad till 1400-talets slut. Spår av tidigare placeringar tyder på att skulpturerna tidigare ingått i ett, eller eventuellt två, altarskåp. Troligen rör det sig om nordnederländska arbeten.

Korset med passionsverktyg som idag är placerat på den norra korsarmens västra vägg är från 1700-talet. De polykromt bemålade skulpturerna vid korsets fot som troligen symboliserar hoppet och tron är däremot daterade till 1600-tal. Korset fungerade tillsammans med

kristusfiguren (se nedan) fram till 1960-talet som triumfkrucifix. Korset och kristusfiguren visades på Baltiska utställningen i Malmö 1914.

Kristusfiguren i triumfkrucifixet tros vara senmedeltida, men kan enligt konstvetaren Lena Liepe möjligen ha tillverkats senare. Korset är tillverkat på 1960-talet.

Kyrkogård

Kyrkan är placerad i den sydvästra delen av kyrkogården som avgränsas av Flyingevägen i väster, Sularpsbäcken i öster och församlingsexpeditionens i söder. I norr ligger kyrkogårdsförvaltningens fastighet. Åt Flyingevägen, i norr och delvis även söder omgärdas kyrkogården av stenmurar.

Större delen av kyrkogården utgörs av grusade kvarter i ett rätvinkligt rutnätsmönster som delats in med låga buxbomshäckar. I mitten av kyrkogården står ett antal tujor som höger sig ur den annars låga omgivningen. I öster finns en urnlund som avskiljs från den övriga kyrkogården av en rad björkar.

Den äldsta delen av kyrkogården är det parti som ligger söder om kyrkan. Här finns ett antal äldre vårdar, främst från 1800-talet. Gångarna närmast kyrkans södra sida och den västra muren är belagda med gatsten, i övrigt är gångarna täckta med singel.

Kyrkogårdens norra del tillkom som en utvidgning på 1920-talet och ligger på norra sidan av gången som leder från Flyingevägen till gravkapellet i öster. På kyrkogårdens nordöstra del finns en askgravlund och en minnesplats, vilken gränsar till urnlunden i norr. Urnlunden är i huvudsak gräsbevuxen och har gångar av kalkstensplattor.

Byggnader på kyrkogården

Det finns tre byggnader på kyrkogården: gravkapellet, kontors- och förrådsbyggnaden ”2:an” och en mindre förrådsbyggnad.

Gravkapellet från 1945 ligger i nordöstra delen av kyrkogården och är placerad som fondbyggnad i kyrkogårdsallén. Gravkapellet uppfördes ursprungligen som bårhus.

2:an, som består av en huvudbyggnad och två flygelbyggnader, ligger i anslutning till kyrkogårdens nordöstra del och används som kontors- och förrådsbyggnader. Huvudbyggnaden har tillhört en tidigare kringbyggd gård (Sandby 2:13).

I minneslunden i kyrkogårdens nordvästra del finns en mindre förrådsbyggnad i rött tegel med sadeltak.

Kulturhistorisk karaktärisering för Södra Sandby kyrkoanläggning

Kyrkoanläggningen har en central placering utmed Flyingevägen i den gamla kyrkbyn Södra Sandby. Kyrkan och dess stora västtorn med sina karaktäristiska gavelrösten i rött tegel är en symbol för orten och har betydande miljöskapande värden i den äldre bykärnan. Den nuvarande kyrkobyggnaden har en historia som sträcker sig närmare 800 år bakåt i tiden och visar på sätt en kontinuitet åtminstone sedan 1200-talet. Som socknens äldsta byggnad bidrar kyrkan till förståelsen för ortens äldre historia. Tornets dimensioner och bredd tyder på att det kan ha rört sig om en storman som varit inblandad i bygget av den medeltida kyrkan. Detta är av särskilt intresse med tanke på vikingaskatten som påträffades 1882.

Efter reformationen, som i Danmark och då även Skåne ägde rum 1536, stagnerade kyrkobygget i landet. Ofta omtalas Genarps kyrka som landskapets enda nyuppförda kyrkan under detta århundrade. Detta är emellertid inte helt riktigt då Södra Sandby kyrka samma år som helgedomen i Genarp stod färdig bad om hjälp hos danske konungen för att färdigställa det påbörjade kyrkbygget. Senare under 1590-talet fogades sannolikt både långhuset och koret till den nedre delen av det medeltida tornet, vilket var den enda byggnadsdel som bevarades av den romanska kyrkan. Södra Sandby har i detta hänseende en särställning inom den skånska kyrkobyggnadskonsten som den enda av landskapets kyrkobyggnader som uppfördes under 1500-talet vid sidan av Genarps kyrka.

De bevarade murverken och valven från medeltiden och 1500-talet har betydande byggnadshistoriska värde. Även senare tillkomna byggnadsdelar som tornets murar från slutet av 1700-talet och gavelröstena som byggdes på ungefär hundra år senare ger oss kunskap om den tidens byggteknik och arkitektoniska ideal. Tidstypiska inslag som ljudöppningarnas kolonetter i betong och det maskinslagna teglet visar hur de traditionella hantverksmässiga materialen fick stå tillbaka för de industriellt framtagna under det sena 1800-talets kyrkobyggande.

I kyrkan finns flera kulturhistoriskt intressanta inventarier. Skulpturgruppen från 1400-talets slut som nyligen återbördats till kyrkorummet har tillsammans med de två skulpturerna på triumfkrucifixet betydande konsthistoriska värden. Även dopfontens cuppa från 1200-talet av den så kallade Palmettgruppen är särskilt intressant. Altaruppsatsen har förutom konsthistoriska kvaliteter även personhistoriska värden genom släkterna Skovgaard och Krabbes på Flyinge kungsgård som troligen skänkt altaruppsatsen till kyrkan. Vidare är kyrkskåpet från tidigt 1500-tal ytterst sällsynt. Skåpet ställdes tillsammans med bland annat kyrkans triumfkrucifix och stenkistan från Revinge kyrka ut på Baltiska utställningen i Malmö 1914.

Rekommendationer

- Södra Sandby kyrka utgör ortens ur kulturhistorisk synvinkel mest betydelsefulla byggnad och har en viktig funktion som symbol för orten och dess äldre historia.
- Kyrkobyggnaden utgör en sällsynt företeelse i den skånska kyrkobyggnadshistorien som en av två bevarade kyrkor som nyuppfördes på 1500-talet.
- Flera av kyrkans föremål har höga kulturhistoriska värden och bör värnas. Bland de viktigaste utmärker sig altarpuppsatsen, kyrkskåpet, skulpturgrupperna från 1400- och 1600-talen, dopfontens cuppa samt kristusfiguren på predikstolen.
- Den bevarade fönsterbågen och fönsterkarmen som förvaras ovan vapenhusets kryssvalv har viktiga byggnads- och arkitekturhistoriska värden då de visar hur kyrkans äldre fönster såg ut.
- Kyrkogården har en viktig funktion dels som kulturmiljö i tätorten, dels då den berättar om Södra Sandbys bebyggelse- och utvecklingshistoria.
- De inventarier som förvaras i kammaren ovanför koret bör utredas och eventuellt flyttas till en plats där de lättare kan hållas under uppsikt.

Skydd m.m.

Kyrkan och kyrkogården skyddas som kyrkligt kulturminne enligt 4 kap. kulturmiljölagen.

Kyrkan och kyrkotomten ligger inom registrerad fornlämning Södra Sandby 93:1. Fornlämningen avser den gamla kyrkotomten och skyddas enligt 2 kap. kulturmiljölagen.

Kyrkan och kyrkotomten utgör en del av område för riksintresse för kulturmiljövården: ”Svenstorp -Hviderup -Flyinge -Västra Hoby [M80] (delen i Håstad, Igelösa, Odarslöv och Södra Sandby sn:r)”.

Källor och litteratur

Underhållsplan för Södra Sandby kyrka (2012) Remissversion, Regionmuseet Kristianstad.

Underhållsplan för Södra Sandby kyrkogård (2006-10-09) Wikerstål Arkitekter AB.

Dahlberg, M (red.): *Sockenkyrkorna – kulturarv och bebyggelsehistoria*, Riksantikvarieämbetet 2008.

Dahlberg, M (red.): *Skåne: Landskapets kyrkor*, Riksantikvarieämbetet, opublicerad.

Ranby, C: *Skånes kyrkor – en kulturhistorisk resa genom 1000 år*, Historiska Media, Riga 2014.

Fornsök:

<http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html>, Riksantikvarieämbetet Fornsök, hämtad 2015-03-23.

Övriga uppgifter

Inventeringsdatum: 2014-09-23

Fältinventering: Max Laserna

Kulturhistorisk karaktäristik och rekommendationer: Max Laserna, efter samråd med referensgrupp utsedd av Lunds stift

Foto (där inte annat anges): Max Laserna

Layout: Max Laserna

Kvalitetsgranskning: Henrik Nilsson, byggnadsantikvarie

Färdigställd: 2015-04-22